

Sygn. akt I CK 138/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 sierpnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bronisław Czech (przewodniczący)

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

w sprawie ze skargi I. J. – K.

o wznowienie postępowania w sprawie

z powództwa Skarbu Państwa - Starosty Powiatu W.

przeciwko I. J. – K.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 26 sierpnia 2004 r.,

kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 listopada 2003 r.,

**oddala kasację i zasądza od powoda na rzecz pozwanej 3.600
(trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu
w instancji kasacyjnej.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy przytoczył następujące zasadnicze fakty stanowiące podstawę jego rozstrzygnięcia. Nieruchomość położona w I., uregulowana w księdze wieczystej „Folwark I.” o pow. 3120 m² od 1941 r. stanowiła własność I. J., zmarłej w 1954 r. Spadkobiercami jej byli mąż F. J. oraz córka I. J. – K., po połowie. Po śmierci F. J. spadek nabyła w całości pozwana. I. J. od października 1944 r. mieszkała z rodziną w K. i tam była zameldowana od 2.X.1945 r. Pozwana nie była na nieruchomości od 1966 – 1967 r. a po śmierci ojca, od 1974 r. nie były opłacane podatki.

Dlatego Sąd ten uwzględnił powództwo Skarbu Państwa o ustalenie, że nabył własność tej nieruchomości z mocy prawa (art. 34 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich), wyrażając zapatrywanie, że nabycie własności nieruchomości następuje w związku z bezczynnością właściciela, a pozwana i przedtem jej rodzice – nie wykonywali swoich praw właścicielskich.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu sprawy wskutek apelacji pozwanej zmienił wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo. Ponieważ proces stanowił, w wyniku wznowienia postępowania i zmiany żądania przez Skarb Państwa, kontynuację postępowania nieprocesowego Sądu Rejonowego, sygn. VIII Ns 2435/76 Sąd Apelacyjny zmienił także poprzedzające postanowienie z 23 listopada 1976 r. Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku wskazał, że przepis art. 34 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich zawiera dwie przesłanki nabycia własności przez Skarb Państwa: status nieruchomości, jako majątku opuszczonego, w rozumieniu art. 1 ust. 1 dekretu oraz upływ terminu. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału Sąd ustalił, że matka pozwanej przeprowadziła się do K. po powstaniu warszawskim ale nie utraciła posiadania nieruchomości wbrew swej woli „w związku z wojną”. Mąż właścicielki F. J. uzyskał w 1948 r. z Sądu Grodzkiego zaświadczenie potwierdzające jej prawo własności;

obydwoje małżonkowie bywali na nieruchomości przed 1954 r., a pozwana i jej ojciec po tej dacie lecz przed 1966 – 1967 r.

F. J. do chwili śmierci (14 listopada 1973 r.) opłacał należne podatki od nieruchomości.

Analizując dokument w postaci zaświadczenia Naczelnika Gminy S. z 1974 r., Sąd drugiej instancji stwierdził, że jest ono wieloznaczne i nie można z niego wyprowadzać wniosku o „opuszczeniu nieruchomości”. Powódki nie dotknęły indywidualne lub zbiorowe wydarzenia, charakterystyczne dla okresu wojny powodujące utratę posiadania, a Skarb Państwa nie udowodnił innego stanu.

Kasacja Skarbu Państwa została oparta na pierwszej podstawie. Skarżący zarzucił naruszenie art. 1 ust. 1 przez błędną wykładnię oraz art. 34 ust. 2 dekretu z 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich przez odmowę zastosowania tych przepisów. Skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 393¹¹ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach jej podstaw; ponadto jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Z unormowania tego wypływają doniosłe konsekwencje. Jeżeli skarżący nie przytoczył podstaw właściwych do podważania stanu faktycznego przyjętego przez Sąd drugiej instancji, prawidłowość stosowania prawa materialnego musi być oceniana nie według stanu faktycznego, o którym skarżący twierdzi, że jest prawdziwy lecz według stanu, na którym Sąd oparł zaskarżone orzeczenie.

W świetle przytoczonej reguły nie można zarzucić Sądowi błędnej wykładni art. 1 ust. 1 dekretu. W pojęciu opuszczenia mieści się utrata posiadania, co wyraźnie zostało w przepisie wyrażone przy czym nie chodzi o opuszczenie w znaczeniu gospodarczym (np. zaniechanie uprawy) lecz o rezygnację

z posiadania jako stanu faktycznego, prawnie określonego. Mniemanie, że nieruchomości, co do której właściciel wykonuje akty władania (corpus) i demonstruje taką wolę (animus) może być uznana za opuszczoną zawieralaby sprzeczność logiczną.

Sformułowanie konkluzji, że nieruchomości nie była opuszczoną w omawianym znaczeniu, wyłącza stosowanie przepisu art. 34 ust. 1 dekretu stanowiącego, że Skarb Państwa i związki samorządu terytorialnego nabywają przez przedawnienie (zasiedzenie) tytuł własności majątków opuszczonych, co do nieruchomości z upływem lat 10. Powołany w kasacji przepis art. 34 ust. 2 nie mógł mieć w sprawie zastosowania.

Dlatego kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw i podlega oddaleniu z mocy art. 393¹² k.p.c. O kosztach procesu na rzecz pozwanej zastąpionej przez pełnomocnika – adwokata orzeczono na podstawie stosowanego odpowiednio przepisu art. 98 § 3 k.p.c. przy uwzględnieniu stawek określonych w przepisach § 6 pkt 7 i § 13 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.02.163.1348).